

Főoldal>Pénzügyek/Pénzbeli követelések>Vagyoni eszközök biztosítása egy uniós tagállamban indított követelések során Zavarorvanje premozenja med postopkom uveljavitve terjatev v državah EU

Szlovénia

1 Katere so različne vrste ukrepov?

Zakon o izvršbi in zavarovanju (v nadaljevanju ZIZ) določa kot začasne in varovalne ukrepe predhodne odredbe in začasne odredbe.

Kot (trajnejše) varovalne ukrepe, v smislu prisilnega zavarovanja, ZIZ omogoča zavarovanje z ustanovitvijo zastavne pravice na nepremičnini, zavarovanje z ustanovitvijo zastavne pravice na premičnini in zavarovanje z ustanovitvijo zastavne pravice na poslovnem deležu. Ukrepe prisilnega zavarovanja lahko upnik predlaga na isti podlagi kot izvršbo, torej na podlagi izvršilnega naslova, za razliko od predhodnih odredb in začasnih odredb, ki so ukrepi začasne narave in se lahko predlagajo pod spodaj predstavljenimi pogoji.

2 Pod katerimi pogoji se lahko odredijo taki ukrepi?

Predhodna odredba: Sodišče izda predhodno odredbo na podlagi odločbe domačega sodišča ali drugega organa, ki se glasi na denarno terjatev, in ki še ni izvršljiva, če izkaže upnik za verjetno nevarnost, da bo sicer uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena.

Začasne odredbe so časovno omejeni ukrepi zavarovanja, katerih namen je ohranitev obstoječega ali ustanovitev novega začasnega stanja s ciljem, da bo omogočena poznejša učinkovita izvršitev upnikove terjatve (odredbe zavarovalne narave) oziroma, da se prepreči nastanek hujših škodljivih posledic in grozeče nasilje (odredbe regulacijske narave).

Po ZIZ lahko **začasne odredbe** delimo na **odredbe za zavarovanje denarnih terjatev** ter na **odredbe za zavarovanje nedenarnih terjatev**.

Sodišče izda **začasno odredbo v zavarovanje denarne terjatve**, če izkaže upnik za verjetno, da terjatev obstoji ali da mu bo terjatev zoper dolžnika nastala, pri čemer mora upnik verjetno izkazati tudi nevarnost, da je zaradi dolžnikovega odtujevanja, skrivanja ali kakšnega drugečnega razpolaganja s premoženjem uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena.

Upnik ni dolžan dokazovati nevarnosti, če izkaže za verjetno, da bi dolžnik s predlagano odredbo pretrpel le neznatno škodo. Šteje se, da je nevarnost podana, če naj bi bila terjatev uveljavljena v tujini, razen če naj bi se terjatev uveljavljala v državi članici Evropske unije.

Sodišče izda **začasno odredbo v zavarovanje nedenarne terjatve**, če izkaže upnik za verjetno, da terjatev obstoji ali da mu bo terjatev zoper dolžnika nastala.

Upnik mora verjetno izkazati tudi eno izmed naslednjih predpostavk:

nevarnost, da bo uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena;

da je odredba potrebna, da se prepreči uporaba sile ali nastanek težko nadomestljive škode;

da dolžnik z izdajo začasnih odredb, če bi se tekom postopka izkazala za neutemeljeno, ne bi utrpel hujših neugodnih posledic od tistih, ki bi brez izdaje začasnih odredb nastale upniku.

2.1 Postopek

Predhodna odredba: Za odločitev o predlogu za zavarovanje s predhodno odredbo in za samo zavarovanje je krajevno pristojno sodišče, ki bi bilo pristojno za izvršbo na predmet, na katerega je predlagano zavarovanje.

Po vložitvi predloga za predhodno odredbo in preučitvi pogojev za izdajo predhodne odredbe, sodišče izda sklep, v katerem morajo biti med drugim navedeni znesek zavarovane terjatve z obrestmi in stroški ter odrejeno zavarovanje in čas, za katerega jo sodišče dovoljuje. Predhodna odredba sme trajati največ še petnajst dni po nastopu pogojev za izvršbo.

Če čas, za katerega je sodišče dovolilo predhodno odredbo poteče, preden postane odločba, na podlagi katere je bila izdana predhodna odredba, izvršljiva, ga sodišče na upnikov predlog podaljša, pod pogojem da se niso spremenile okoliščine, v katerih je bila izdana.

Začasna odredba: Če je uveden pravdni ali kakšen drug sodni postopek, je za to odločitev pristojno sodišče, pred katerim teče postopek. Za odločitev o predlogu za zavarovanje z začasno odredbo, vloženim pred uvedbo sodnega postopka, v katerem bi sodišče odločalo po pravilih posebnega postopka v zakonskih sporih ter sporih iz razmerij med starši in otroki, in za samo zavarovanje je pristojno okrožno sodišče, ki bi bilo pristojno za postopek. Za odločitev o predlogu za zavarovanje z začasno odredbo, vloženim pred uvedbo sodnega postopka na podlagi zakona, ki ureja preprečevanje nasilja v družini, in za samo zavarovanje je pristojno okrožno sodišče, ki bi bilo pristojno za postopek. V primeru, ko ni uveden pravdni ali kakšen drug sodni postopek, je za odločitev o predlogu za zavarovanje z začasno odredbo in za samo zavarovanje krajevno pristojno sodišče, ki bi bilo pristojno za odločitev o predlogu za izvršbo.

Iz navedenega izhaja, da se krajevna pristojnost sodišč za izdajo začasnih odredb v teh primerih določa glede na predmet zavarovanja. Če je slednji premičnina, je krajevno pristojno tisto izvršilno sodišče, na območju katerega so stvari oziroma na območju katerega ima dolžnik stalno ali začasno prebivališče. Če je predmet zavarovanja denarna terjatev, nematerializirani vrednostni papir ali druga premoženjska pravica dolžnika, je praviloma krajevno pristojno sodišče, na območju katerega ima dolžnik stalno prebivališče oziroma sedež. Če je predmet zavarovanja delež družbenika v družbi, je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega je sedež družbe. Če pa je predmet zavarovanja nepremičnina, je krajevno pristojno sodišče, na območju katerega je nepremičnina.

2.2 Glavni pogoji

Sodišče izda **predhodno odredbo** na podlagi odločbe domačega sodišča ali drugega organa, ki se glasi na denarno terjatev, in ki še ni izvršljiva, če izkaže upnik za verjetno nevarnost, da bo sicer uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena. Šteje se, da je tovrstna nevarnost podana, če se predlog za zavarovanje s predhodno odredbo opira na katero od naslednjih odločb:

na sodbo, izdano v kazenskem postopku, s katero je bilo ugodeno premoženjskopравnemu zahtevku oškodovanca, proti njej pa je vложен predlog za obnovo kazenskega postopka;

na odločbo, na podlagi katere bi bilo treba izvršbo opraviti v tujini, razen če naj bi se izvršba opravila v državi članici Evropske unije;

na sodbo na podlagi pripoznavne, zoper katero je vložena pritožba (v tem primeru lahko sodišče na dolžnikov predlog določi za zavarovanje s predhodno odredbo pogoj, da položi upnik varščino za škodo, ki jo utegne zaradi predhodne odredbe utrpeti dolžnik);

na poravnavo, sklenjeno pred sodiščem ali upravnim organom, ki se izpodbija tako, kot določa zakon; (v tem primeru lahko sodišče na dolžnikov predlog določi za zavarovanje s predhodno odredbo pogoj, da položi upnik varščino za škodo, ki jo utegne zaradi predhodne odredbe utrpeti dolžnik);

na notarski zapis, ki je izvršilni naslov, o denarni terjatvi, ki še ni zapadla.

Zavarovanje s predhodno odredbo za še ne zapadle zneske zakonite preživnine, odškodnine za izgubljeno preživnino zaradi smrti tistega, ki jo je dajal in odškodnine za škodo zaradi zmanjšanja življenjske aktivnosti ali zmanjšanja oziroma izgube delovne zmožnosti dovoli sodišče samo za zneske, ki bodo zapadli v enem letu.

V teh primerih se domneva, da je podana nevarnost, če je bilo treba zoper dolžnika že zahtevati izvršbo za izterjavo zapadlega zneska, ali če je bila taka izvršba predlagana.

Sodišče izda **začasno odredbo za zavarovanje denarne terjatve** pod naslednjimi pogoji: če upnik izkaže za verjetno, da terjatev obstoji ali da mu bo terjatev zoper dolžnika nastala in če upnik izkaže za verjetno nevarnost, da je zaradi dolžnikovega odtujevanja, skrivanja ali kakšnega drugačnega razpolaganja s premoženjem uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena (subjektivna nevarnost).

Sodišče izda **začasno odredbo za zavarovanje nedenarne terjatve** pod naslednjimi pogoji: če upnik izkaže za verjetno, da terjatev obstoji ali da mu bo terjatev zoper dolžnika nastala in če upnik verjetno izkaže vsaj eno izmed naslednjih predpostavk: nevarnost, da bo uveljavitev terjatve onemogočena ali precej otežena (objektivna nevarnost), da je odredba potrebna, da se prepreči uporaba sile ali nastanek težko nadomestljive škode; da dolžnik z izdajo začasne odredbe, če bi se tekom postopka izkazala za neutemeljeno, ne bi utrpel hujših neugodnih posledic od tistih, ki bi brez izdaje začasne odredbe nastale upniku.

V obeh primerih (začnih odredbah za zavarovanje denarne terjatve in začnih odredbah za zavarovanje nedenarne terjatve) upnik ni dolžan dokazovati nevarnosti, če izkaže za verjetno, da bi dolžnik s predlagano odredbo pretrpel le neznatno škodo. V obeh primerih pa se šteje, da je nevarnost podana, če naj bi bila terjatev uveljavljena v tujini, razen če naj bi se terjatev uveljavljala v drugi državi članici Evropske unije.

3 Cilj in predmet takih ukrepov

3.1 Katere vrste premoženja so lahko predmet takih ukrepov?

Predmet predhodnih odredb in začnih odredb je lahko kakršnokoli dolžnikovo premoženje npr. denarna sredstva na bančnih računih, premičnine, registrirana prevozna sredstva, nepremičnine in druge premoženjske pravice, v kolikor ne gre za stvari, ki so z zakonom izvzete iz izvršbe oziroma v kolikor ni zakonsko omejena pravica na izvršbo na stvari (npr. stvari, ki niso v prometu, rudno bogastvo, stvari, ki so dolžniku nujno potrebne za opravljanje javne službe...)

3.2 Kakšni so učinki takih ukrepov?

Predhodne odredbe: Sodišče lahko odredi naslednje predhodne odredbe: rubež premičnin in vpis rubeža v register, če se ta vodi; rubež denarne terjatve ali terjatve, da se izročijo stvari; rubež drugih premoženjskih oziroma materialnih pravic; rubež denarnega zneska na dolžnikovem računu pri organizaciji za plačilni promet; vpis zastavne pravice v sodnem registru na deležu družbenika v družbi oziroma v centralnem registru nematerializiranih vrednostnih papirjev na nematerializiranem vrednostnem papirju; predzambo zastavne pravice na dolžnikovi nepremičnini ali na pravici, vknjiženi na nepremičnini.

Sodišče lahko dovoli prodajo zarubljenih premičnih stvari, če se hitro kvarijo ali če je nevarnost, da bi njihova cena občutno padla, pri čemer se prodaja zarubljenih stvari se opravi po določbah ZIZ o izvršbi na premičnine.

Če je sodišče s predhodno odredbo zarubilo terjatev, lahko na upnikov ali dolžnikov predlog dovoli, da se prepovedana terjatev prenese na upnika v izterjavo, kadar je nevarnost, da se sicer zaradi zamude pri uveljavitvi ne bo mogla izterjati ali da bo izgubljena pravica do regresa proti komu drugemu.

Znesek, ki se dobi s prodajo stvari ali z izterjavo terjatve, hrani sodišče, dokler predhodna odredba ne preneha ali dokler upnik ne predlaga izvršbe, vendar največ trideset dni od dneva, ko postane terjatev izvršljiva

Začasne odredbe: Začasne odredbe za zavarovanje denarnih terjatev so lahko vsi ukrepi, s katerimi je mogoče doseči namen zavarovanja in so lahko glede na cilj, ki se z njimi zasleduje, samo zavarovalne narave. Zakon primeroma našteva naslednje vrste začnih odredb za zavarovanje denarnih terjatev: prepoved, da dolžnik ne sme razpolagati s premičninami, in hrambo teh stvari; prepoved, da dolžnik ne sme odtujiti ali obremeniti svoje nepremičnine ali stvarnih pravic, ki so v njegovo korist vknjižene na nepremičnini, v vknjižbo te prepovedi v zemljiški knjigi; prepoved dolžnikovemu dolžniku, da dolžniku ne sme izplačati terjatve ali mu izročiti stvari, ter prepoved dolžniku, da ne sme sprejeti stvari, izterjati terjatve ali razpolagati z njimi; nalog organizaciji za plačilni promet, da mora dolžniku ali komu drugemu po dolžnikovem nalogu odreči izplačilo denarnega zneska, za katerega je izdalo začasno odredbo, z dolžnikovega računa.

Začasne odredbe za zavarovanje nedenarnih terjatev so lahko prav tako vsi ukrepi, s kateri je mogoče doseči namen zavarovanja in so lahko glede na cilj, ki se z njimi zasleduje zavarovalne ali regulacijske narave. Zakon primeroma našteva naslednje vrste začnih odredb za zavarovanje nedenarnih terjatev: prepoved odtujitve in obremenitve premičnin, na katere meri terjatev, ter hrambo teh stvari; prepoved odtujitve in obremenitve nepremičnine, na katero meri terjatev v vknjižbo prepovedi v zemljiški knjigi; prepoved dolžniku, da ne sme storiti ničesar, kar bi lahko povzročilo škodo upniku, oziroma prepoved, da ne sme nič spremeniti na stvareh, na katere meri terjatev ter odreditev denarne kazni za primer kršitve prepovedi; prepoved dolžnikovemu dolžniku, da ne sme izročiti dolžniku stvari, na katere meri terjatev; plačevanje nadomestila plače delavcu, dokler traja spor o nezakonitosti odločbe o prenehanju delovnega razmerja, če je to potrebno za preživljanje delavca in oseb, ki jih je ta po zakonu dolžan preživljati.

Kadar je sklep o začasni odredbi izdan v pravnem ali kakšnem drugem postopku, ima učinek sklepa o izvršbi in je z njim mogoče poseči le v sfero dolžnika, ne pa koga tretjega. Izdaja začasne odredbe tako nima za posledico nastanka zastavne pravice na predmetu zavarovanja.

Iz navedenega izhaja, da začasna odredba, s katero je npr. odrejena prepoved razpolaganja s predmetom zavarovanja, ne preprečuje pravnih posegov drugi oseb na ta predmet (npr. v postopkih izvršbe). Posledica dolžnikovega nespoštovanja takšne začasne odredbe je zgolj upnikova pravica do izpodbijanja pravnih dejanj, storjenih v škodo upnikov, po splošnih pravilih obligacijskega prava. Pridobitelj stvari, s katero dolžnik ni smel razpolagati, je v teh primerih varovan, če je stvar pridobil v dobri veri (ker mu ni bilo in ni moglo biti znano, da gre za dejanje v škodo upnika). Če pridobitelj stvar ni pridobil v dobri veri, izgubi pravno dejanje učinek le proti upniku (tožniku) in sicer toliko, kolikor je potrebno za poplačilo njegove terjatve.

Kadar dolžnik prekrši začasno odredbo, je tudi kazensko odgovoren za kaznivo dejanje oškodovanja tujih pravic. Dolžniku, ki krši začasno odredbo, lahko izvršilno sodišče odredi tudi denarno kazen. Dolžnik pa ima pravico zahtevati od upnika povračilo škode, ki mu je bila prizadejana z začasno odredbo, ki je bila neutemeljena, ali je upnik ni upravičil.

Z začasno odredbo se lahko naloži tudi izplačilno prepoved dolžnikovemu dolžniku (npr. banki). V tem primeru prepoved učinkuje od trenutka, ko je sporočena dolžnikovemu dolžniku. Od prejema prepovedi slednji ne more veljavno izpolniti svoje obveznosti dolžniku, upniku pa je lahko tudi odškodninsko odgovoren. V postopkih za izdajo začnih odredb lahko banka razkrije informacije o obstoju in številki transakcijskih računov oziroma drugih terjatev dolžnika do nje le na zahtevo sodišča. Ne glede na to pa so podatki o številkah in blokadah transakcijskih računov pravnih oseb javno dostopni na spletnih straneh Agencije Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve.

3.3 Kakšna je veljavnost takih ukrepov?

V sklepu o *predhodni odredbi*, ki ga izda sodišče, morajo biti med drugim navedeni znesek zavarovane terjatve z obrestmi in stroški ter odrejeno zavarovanje **in čas, za katerega jo sodišče dovoljuje**, pri čemer sme predhodna odredba sme trajati *največ še petnajst dni po nastopu pogojev za izvršbo*.

Čas veljavnosti *začasne odredbe* ni določen z zakonom, temveč ga določi sodišče v sklepu, s katerim jo je odredilo. Če se odredba izda pred vložitvijo tožbe oziroma začetkom kakšnega drugega postopka, ali če se izda odredbo v zavarovanje terjatve, ki še ni nastala, določi sodišče upniku rok, v katerem mora začeti postopek oziroma vložiti tožbo. Če potem upnik v tem roku ne vloži tožbe ali začne postopka, sodišče ustavi postopek. Začasne odredbe lahko veljajo tudi po dnevu izdaje sodne odločbe, v zvezi s katero so izdane.

4 Ali se je zoper ukrep mogoče pritožiti?

Zoper sklep o predhodni odredbi in zoper sklep o začasni odredbi lahko dolžnik v roku 8 dni od vročitve sklepa vloži ugovor pri tistem sodišču, ki je izdalo sklep o predhodni odredbi oziroma o začasni odredbi. Slednje potem tudi odloči o samem ugovoru.

Zoper odločitev sodišča o ugovoru in zoper sklep o zavrnitvi predloga za izdajo začasne odredbe lahko dolžnik oziroma upnik pri tistem sodišču, ki je izdalo ta sklep, v roku 8 dni od vročitve sklepa vložiti pritožbo, o kateri odloča sodišče druge stopnje. Ugovor in pritožba praviloma ne zadržita postopka.

Sorodne povezave

<http://www.pisrs.si/Pis.web/>

<https://www.uradni-list.si/>

<http://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/deloDZ/zakonodaja/preciscenaBesedilaZakonov>

<http://www.sodisce.si/>

<http://www.ajpes.si/>

Zadnja posodobitev: 27/03/2018

Strani v jezikih držav članic pripravljajo posamezne kontaktne točke pri Evropski pravosodni mreži, njihov prevod pa zagotavlja prevajalska služba Evropske komisije. Prevodi zato morda še ne vsebujejo kasnejših sprememb izvirnika, ki so jih vnesli nacionalni organi. Evropska pravosodna mreža v civilnih in gospodarskih zadevah ter Evropska komisija ne prevzemata nobene odgovornosti v zvezi z informacijami in podatki v tem dokumentu. Za pravila o avtorskih pravicah države članice, ki je odgovorna za to stran, glejte pravno obvestilo.